

פרשת ויחי

"ראובן בכורי אתה...יתר שאת ויתר עז פחד כמים אל תותר" ... (מט', ד')

הסבלנות משתלמת!!!

יתר שאת - מפרש רש"י: ראוי היית להיות יתר על אחיך בכהונה, לשון נשיאות כפים.
ויתר עז - במלכות כמו וייתן עוז למלכו. ומי גרם לך להפסיד כל אלה??
פחד כמים - הפחד והבהלה אשר מהרת להראות כעסך כמים הללו הממהרים למרוצתם.ע"כ.

והנה יש להדגיש, כי לא שיעקב אבינו לקח מראובן את הכהונה והמלכות, אלא שראה ברוח הקודש שירד ראובן מגדולתו ונסתלקו ממנו מדרגות אלו. כלומר: יתרונות אלו, שהיו שייכים לראובן מפאת קדושת לידתו יתר על אחיו - כי היה בכורו, כוחו וראשית אובו של יעקב אבינו ע"ה. וע"י קדושה זו היה זוכה הוא ובניו אחריו לדורותיו עד עולם, להיות כהנים לה' בעבודת בית המקדש ולישא כפיהם לברך את העם בכל דור, וגם זוכים ליתר עז, שיקבל שבטו של ראובן את הממלכה והממשלה בישראל. היש לך זכויות גדולות מאלו שהיה ראובן ראוי להם? כל זה איבד והפסיד! ניטלו ממנו ולא ישובו אליו עוד!

וכל כך למה? מה גרם לו כל זאת? פחד כמים - הפחד והבהלה אשר מיהרת להראות כעסך!

ואם נחدد את הדברים נבין את עיקר העונש. לכאורה עיקר הפגם היה משום שבלבל יצועי אביו. א"כ מה זאת שהוכיחו יעקב על ה'פחד כמים' ורק אח"כ על 'עלית משכבי אביך'? אלא ברור ומפורש כאן שלא על עצם המעשה נידון בעונש גדול כ"כ, אלא על הכוח שהביא לידי מעשה זה, והוא הפחד והבהלה שמיהרת להראות כעסך. כלומר: שיתכן שאפי' אם היה עושה אותו מעשה שעשה אבל במחשבה מתונה יותר בלא פחד, לא היה מפסיד את הכהונה והמלכות! ויתרה מכך מה שניטלו ממנו כל יתרונות אלו זה מחמת כוח מדת הפחד ולא מחמת עונש, משום שכוח מידה זו של פחד אינו מתאים למלך ולכהן. ולכן אין הוא ודורותיו יכולים לקבל זאת על אף שעשה תשובה.

ובשם החפץ חיים אומרים, שאמר על זה, שתשובה מועילה למחוק את החטא כדוגמת מכונת כביסה שמנקה את הבגדים אבל כפתורים חדשים אין המכונה תופרת... וכן כאן אמת כי תשובה מצילה את האדם מן העונש אבל לתת לו יתרונות של כהונה ומלכות על זה לא הועילה תשובתו!!!

מבהיל על הרעיון!

מקור: לב אליהו